

بانوی مهر

جایگاه زن در سیره معصومین علیهم السلام

اسوالفضل ربانی

www.ketab.ir

کتابخانه

سرشناسه	رئ. ابوالفضل. ۱۳۵۱-
عنوان و نام پندآور	باتوی مهر: جایگاه زن در سیره معصومین علیهم السلام/ ابوالفضل رئی: تهیه کننده مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات (حوزه های علمیه).
مشخصات نشر	قم: حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۲۲۰ ص، ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م
فروست	دبیرخانه حمایت از طرح های پژوهشی، ۸۱
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۵۶۷۷-۴۰۰۱
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتاب حاضر با حمایت دبیرخانه حمایت از طرح های پژوهشی، معاونت پژوهشی حوزه های علمیه منتشر شده است.
یادداشت	کتابنامه: ص. [۲۱۳] - [۲۱۵] همچنین به صورت زیر نویس.
عنوان دیگر	جایگاه زن در سیره معصومین علیهم السلام.
موضوع	زنان در اسلام/ زنان - وضع اجتماعی - جنبه های مذهبی - اسلام Islam / Women in Islam -- Religious aspects -- *Religious conditions -- Women -- Social conditions
شناسه افزوده	حوزه علمیه قم، مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات
شناسه افزوده	مرکز مدیریت حوزه های علمیه معاونت پژوهشی، دبیرخانه حمایت از طرح های پژوهشی
شناسه افزوده	مرکز مدیریت حوزه های علمیه
رده بندی کنگره	۱۷۲/BPT۳۰
رده بندی دیویی	۲۸۲.۱/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۶۰۲۴۳
اطلاعات رگورد کتابشناسی	فیبا

مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات

بانوی مهر

نویسنده: ابوالفضل ربانی

تهیه کننده: مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات (حوزه های علمیه)

ناشر: مرکز مدیریت حوزه های علمیه

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۶۷۷-۳۰-۱

تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۳۳۲۵۱

تلفکس: ۰۲۵-۳۲۹۴۰۱۷۷

آدرس: قم - خیابان شهید صدوقی (ره)، مجتمع شهید صدوقی (ره)، فاز ۳

انتشارات: ۰۲۵-۳۷۷۳۵۵۴۷

مؤسسه انتشارات حوزه های علمیه

تلفن تماس: ۰۲۵-۳۷۷۴۵۴۷۳-۳۷۷۳۰۸۶۰

نشانی فروشگاه اینترنتی

www.NashreHowzeh.ismc.ir

نشر حوزه در ایستا و اینستاگرام

@Nashre_Howzeh

این اثر با حمایت «دبیرخانه حمایت از طرح های پژوهشی» معاونت پژوهش حوزه های علمیه چاپ شده است.

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل اول: چرایی لزوم توجه به سیره اهل بیت و مبانی آن

۱. سیره اهل بیت علیهم السلام و جایگاه آن در دین و فرهنگ اسلام ۱۶
- چرایی لزوم توجه به سیره اهل بیت علیهم السلام ۱۸
۲. جایگاه زن در گفتمان قرآنی ۲۴

فصل دوم: زن در دوره جاهلی و صدر اسلام

۱. جایگاه زن در گفتمان جاهلی ۳۵
- ۱-۱. نگاه به جنس زن ۳۹
- ۱-۲. ازدواج ۴۵
- ۱-۳. طلاق ۴۸
- ۱-۴. تحصیل ۵۰
- ۱-۵. نقش اقتصادی زنان ۵۱
- ۱-۶. حقوق مالی زنان در جامعه جاهلی ۵۲
۲. ظهور گفتمانی جدید و تلاش برای تحول ۵۴

فصل سوم: جایگاه زن در خانواده در رفتار اهل بیت علیهم السلام

۱. تبیین نقش و جایگاه مادری زن و اهمیت آن ۷۸
۲. تبیین نقش همسری زن و اهمیت آن ۸۷
- ۱-۲. تبیین اهمیت برخورداری از همسر خوب ۹۰
- ۲-۲. تبیین ویژگی‌های همسر خوب ۹۱
- ۱-۲-۲. خوش اخلاقی ۹۳
- ۲-۲-۲. فرمان برداری ۹۵
- ۲-۲-۳. همراهی در امور دنیوی و اخروی ۹۷
- ۲-۲-۴. محافظت از اموال خانواده ۹۹
- ۲-۲-۵. علاقه‌مند به فرزندآوری ۱۰۳
- ۳-۲. تبیین نقش زن در تأمین آرامش جنسی مرد ۱۰۴
- ۴-۲. رفق و مدارا با همسران ناسازگار ۱۰۸

فصل چهارم: تربیت زن در سیره اهل بیت علیهم السلام

۱. اهمیت تأمین نیازهای روحی دختران در رفتار اهل بیت علیهم السلام ۱۱۶
۲. جایگاه و اهمیت تربیت دختران در رفتار اهل بیت علیهم السلام ۱۲۲

فصل پنجم: جایگاه حقوق زن در سیره اهل بیت علیهم السلام

۱. تبیین حقوق فردی زن بر اساس رفتار اهل بیت علیهم السلام ۱۴۰
- ۱-۱. حق برخورداری از نیازهای اولیه ۱۴۴
- ۱-۲. حقوق مرتبط با ازدواج ۱۴۵
- ۱-۳. حق تأمین نیازهای جنسی ۱۴۶
- ۱-۴. حقوق مالی زن ۱۵۰
- ۱-۵. حق توارث ۱۵۲
- ۱-۶. حقوق مرتبط با طلاق ۱۵۴
۲. تبیین حقوق اجتماعی زن بر اساس رفتار اهل بیت علیهم السلام ۱۵۶
- ۲-۱. انتخاب آیین ۱۵۷

مقدمه

خانواده، نخستین نهاد مقدس اجتماعی و سنگ بنای جوامع بزرگ‌تر است که تأثیر آن بر وضع امروز و آینده جوامع بر اهل فهم پوشیده نیست. زنان و دختران افزون بر اینکه بیش از نیمی از جامعه را تشکیل می‌دهند، مهم بسزایی در تربیت نسل آینده و ترسیم مسیر پیش‌روی جوامع اسلامی دارند و تلاش برای تبیین و بهبود وضع این قشر می‌تواند تلاشی ماندگار باشد.

بر همین اساس سخن و بحث درباره جایگاه زنان به تکرار و در دوره‌های گوناگون تاریخ اسلام مطرح بوده و تبادل نظرات و آرا در این باره صفحات بسیاری از آثار اندیشمندان مسلمان را به خود اختصاص داده و زوایای مختلفی از این بحث مورد مذاقه و بررسی قرار گرفته است.

حاصل این مراجعات و تعمق‌ها در متون دینی، نتایج گوناگونی داشته است و اندیشمندان مسلمان دیدگاه‌های مختلفی درباره جایگاه و حقوق زنان در مسائل فردی و اجتماعی دارند.

هم‌گرایی نتایج برآمده از مباحث به جهت یکسان بودن منابع تحقیق چندان تعجب‌برانگیز نیست؛ اما واگرایی‌ها و تفاوت‌های اساسی در این دیدگاه‌ها درخور درنگ است. بی‌گمان چارچوب‌های

نظری و دیدگاه معرفت‌شناسانهٔ این اندیشمندان در رویارویی با متون دینی در برداشت‌های ایشان بی‌تأثیر نیست و تفاوت در این مبانی نظری، تفاوت در نتیجه‌گیری را در پی دارد. برابری کامل زن و مرد، تأویل متونی که تفاوت‌هایی را میان زنان و مردان در احکام لحاظ کرده‌اند، شبیه‌سازی برخی از رویدادها و حوادث صدر اسلام با مظاهر دموکراسی امروزی و... و در مقابل آن دیدگاه نقص ذاتی زنان، اجبار زنان به خانه‌داری، برتری ارزشی مردان بر زنان و... همه و همه مؤیداتی از متون دینی و اسلامی دارند.

به نظر می‌رسد توجه کافی نداشتن به وضع فرهنگی جوامع پیش از اسلام، بی‌توجهی به زمان‌بر بودن تحولات فرهنگی، کم‌توجهی به تحلیل روش‌های تبلیغی اهل بیت علیهم‌السلام، بی‌اعتنایی به لزوم تطبیق اندیشه، کلام و کردار اهل بیت علیهم‌السلام به عنوان ترجمان وحی الهی و غفلت از اِبتنای کامل کلام و رفتار اهل بیت علیهم‌السلام بر آیات الهی از دلایل اصلی این اختلاف‌نظرها و تحلیل و گفتمان‌هاست؛ به بیان دیگر مهم‌ترین آفت در بررسی مسئلهٔ اجتماعی در متون دینی می‌تواند درگیر شدن در جزئیات و غفلت از اصل حاکم بر موضوع باشد. تحلیل برخی روایت‌ها به صورت انفرادی و استفاده‌های ابزاری از واژه‌ها و اصطلاحات به‌کاررفته بدون توجه به اندیشهٔ حاکم بر گویندهٔ سخن و بدون در نظر گرفتن مجموعهٔ کامل رفتارهای او که برگرفته از آن اندیشه است، می‌تواند به نتایج ناقص و گاه متناقض با بینش و روش آن شخص بینجامد. همچنین ناآشنایی با بستر تاریخی و فرهنگی هنگام صدور کلام و رفتار نیز می‌تواند از عوامل فهم و تحلیل نادرست متون و آثار دینی باشد.

تحقیق پیش‌رو که حاصل تلاش محقق ارجمند جناب آقای ابوالفضل ربانی است با لحاظ نکات فوق، به بررسی رفتار و سیره

معصومان با زنان پرداخته است که لازم است از ایشان و همه کسانی که در به ثمر نشستن این اثر نقش داشته‌اند خصوصاً ارزیابان علمی اثر حجت‌الاسلام حمیدرضا مطهری و سرکارخانم زهرا روح‌اللهی امیری، و مدیر گروه تاریخ مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات حجت‌الاسلام امیرعلی حسنلو تقدیر و تشکر نماییم و امیدواریم که این اثر پاسخ‌گوی برخی سوالات و تبیین‌کننده سیره و برخورد اهل بیت (علیهم‌السلام) در مواجهه با زنان بوده باشد.

مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات

حوزه‌های علمیه

www.ketab.ir